

Quicksan Wet natuurbescherming

Zonnepark De Groenendaal, Druten

Eelerwoude werkt

met passie aan een mooi

en groen Nederland

Opdrachtgever:

Sunvest Ontwikkeling B.V.
P. de Lange
Maarssenbroeksedijk 37
3542 DM Utrecht

Opdrachtnemer:

Eelerwoude
[Onze vestigingen](#)
088-1471100
info@eelerwoude.nl
www.eelerwoude.nl

Projectgegevens:

Projectnummer:	201891
Datum:	10-6-2021
Projectleider:	T. Rood
Opgesteld:	N. Otten
Gecontroleerd:	M. Leenen
Status:	Definitief
Versie:	1

© 2021 Eelerwoude

Dit rapport is enkelzijdig opgemaakt.

Inhoudsopgave

1	Inleiding.....	5
2	Huidige situatie en ontwikkeling.....	6
2.1	Huidige situatie.....	6
2.2	Voorgenomen ontwikkeling	6
3	Natuurwetgeving en -beleid.....	9
3.1	Inleiding	9
3.2	Bescherming van soorten	9
3.3	Bescherming van gebieden.....	9
3.4	Bescherming van houtopstanden	10
3.5	Gelders Natuurnetwerk	11
4	Toetsing Groene Ontwikkelingszone Gelderland	13
4.1	Natuurdoelen en -kwaliteit.....	13
4.2	Groene ontwikkelingszone	13
4.3	Kernkwaliteiten en ontwikkelingsdoelen	13
4.4	Toetsing ontwikkeling.....	14
4.4.1	Kwaliteit	14
4.4.2	Kwantiteit.....	14
4.4.3	Samenhang	14
4.5	Conclusie.....	15
5	Methode.....	16
5.1	Inleiding	16
5.2	Bureauonderzoek	16
5.3	Terreinbezoek.....	16
6	Beschermde soorten	17
6.1	Inleiding	17
6.2	Planten.....	17
6.3	Zoogdieren.....	17
6.3.1	Vleermuizen	17
6.3.2	Overige zoogdieren	19
6.4	Vogels	20
6.5	Reptielen.....	21
6.6	Amfibieën	21
6.7	Vissen.....	22
6.8	Ongewervelden	22

7	Conclusie	23
7.1	Beschermde soorten.....	23
7.1.1	Soorten waarvoor een provinciale vrijstelling geldt	23
7.1.2	Soorten waarvoor geen provinciale vrijstelling geldt	23
7.1.3	Algemene zorgplicht	23
7.2	Bescherming gebieden	23
7.3	Bescherming houtopstanden	24
7.4	Natuurnetwerk Nederland Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.	
7.5	Uitvoerbaarheid van de plannen	24
7.6	Geldigheid rapportage.....	24
8	Literatuur	25
	Bijlage 1 Wettelijk kader natuurwetgeving.....	26

1 Inleiding

Sunvest Ontwikkeling B.V. is voornemens een zonnepark te ontwikkelen ter grootte van circa 11,7 ha in Druten, tussen de watergangen Blauwe Wetering en de Rijksche Wetering en ligt ten noorden van de Ulandsestraat.

In verband met deze voorgenomen ontwikkeling is een toetsing van de plannen aan de natuurwetgeving en het natuurbeleid noodzakelijk. Met deze toetsing moet duidelijk worden hoe de ontwikkeling gerealiseerd kan worden binnen de kaders van de natuurbescherming.

Eerste stap in deze toetsing is het uitvoeren van een verkennend onderzoek. Op basis van een bureauonderzoek en een veldbezoek wordt aan de hand van aanwezige terreintypen en toevallige waarnemingen van soorten zo goed mogelijk ingeschat welke beschermde gebieden en plant- en diersoorten aanwezig (kunnen) zijn. Op basis daarvan worden uitspraken gedaan over de (mogelijke) effecten van de voorgenomen ontwikkeling en de eventueel noodzakelijke vervolgstappen. Voorliggende rapportage gaat hier verder op in.

2 Huidige situatie en ontwikkeling

2.1 Huidige situatie

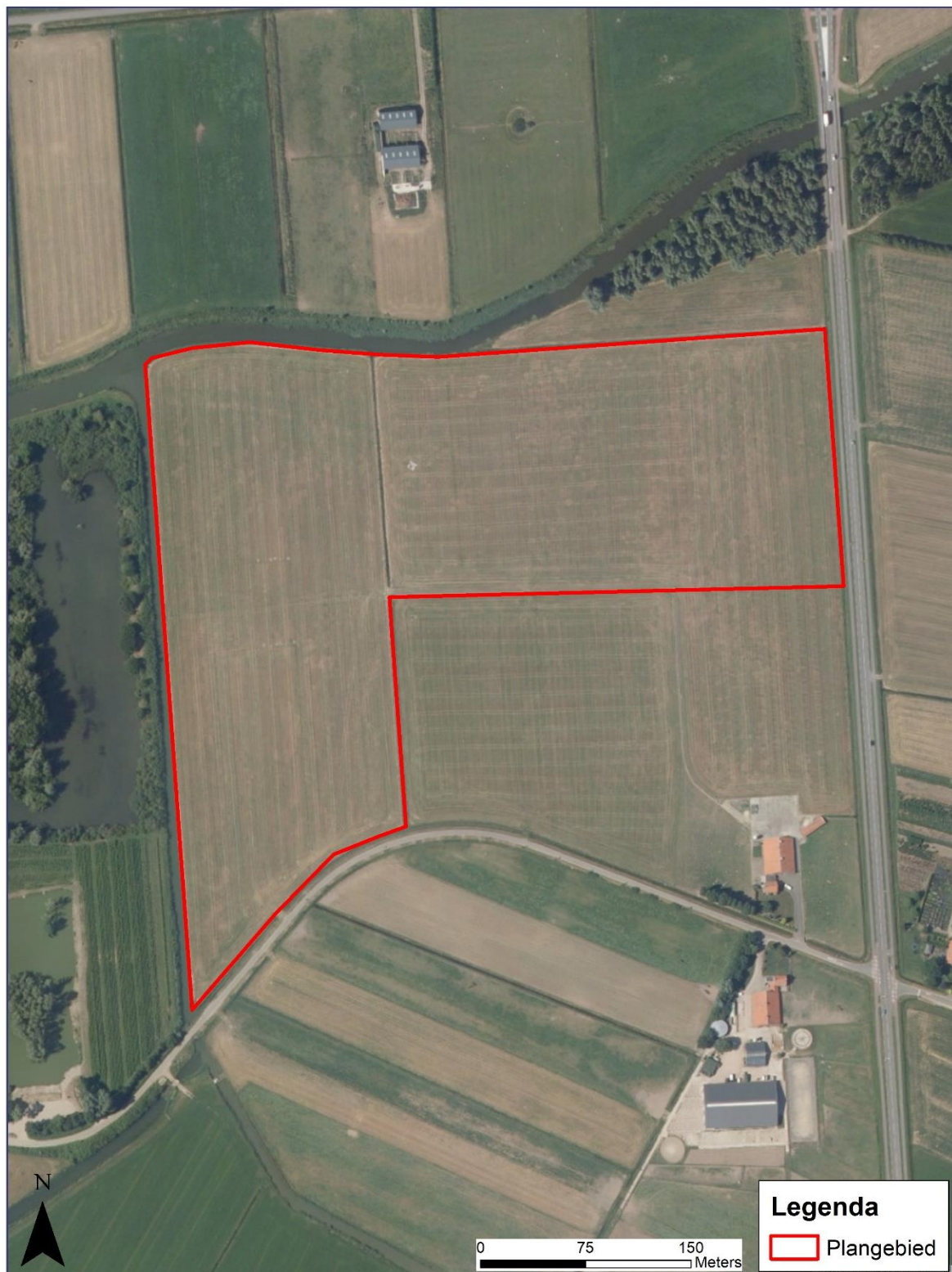
Het huidige plangebied ter grootte van circa 11,7 ha in Druten ligt geheel omsloten door wegen en kanalen (afbeelding 1). Ten oosten grenst het plangebied aan de N329 en ten zuiden aan de Ulandsestraat. Ten noorden en ten westen lopen respectievelijk de waterlopen Rijksche Wetering en Blauwe Wetering. In de huidige situatie wordt het gehele perceel gebruikt als akker, welke enkel wordt doorkruist door middel van één brede sloot. Binnen het plangebied ontbreekt opgaande beplanting compleet evenals verlichting. De aanwezige vegetatie beperkt zich tot de oevers van de omliggende waterlopen en bestaan voornamelijk uit moeras- en oeverzegge, holpijp, riet en valeriaan. De omgeving is overwegend intensief agrarisch met enkele uitzonderingen in de vorm van bosschages en waterelementen.

2.2 Voorgenomen ontwikkeling

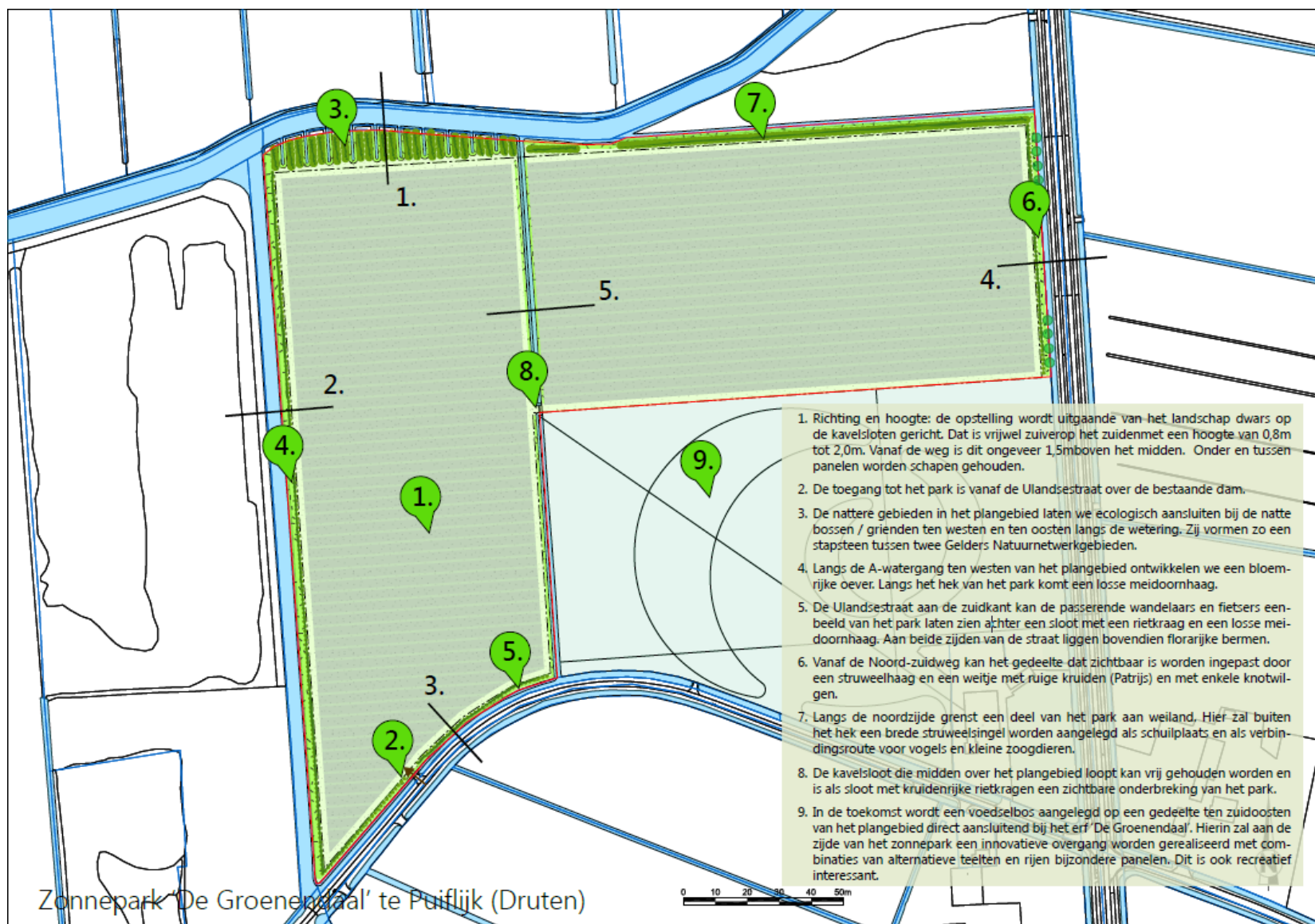
De opdrachtgever is voornemens een zonnepark te realiseren ter grootte van circa 11,7 ha. Dit zonnepark zal landschappelijk worden ingepast waarbij rekening wordt gehouden met zowel landschap als ecologie (afbeelding 2). Deze landschappelijke inpassing onderscheidt zich in de volgende punten welke onder andere voortkomen uit het ontwerp van afbeelding 2:

- Panelen zullen geplaatst worden in een zuid-opstelling.
- Langs de Blauwe Wetering wordt een bloemrijke oever ontwikkeld in combinatie met aan achterliggende meidoornhaag langs het hekwerk (4).
- Ten zuiden van het plangebied, aan de Ulandsestraat wordt een rietkraag aangelegd met eveneens een achterliggende meidoornhaag (5).
- Langs de N329 wordt struweel aangeplant in combinatie met knotwilgen en ruigtes, specifiek gerealiseerd voor patrijzen (6).
- Ten noorden wordt een brede singel van struweel aangeplant welke als verbindingszone geldt tussen het westen en het oosten van het plangebied (7).
- Vrijhouden van de kavelsloot in het midden van het plangebied, waarbij vermoedelijk rietgroei ontstaat (8).

Zonnepark De Groenendaal, Druten

Afbeelding 1: Ligging plangebied (ESRI, 2021).

Afbeelding 2: Ontwerp zonnepark 'De Groenendaal' door Haver Droeze.

3 Natuurwetgeving en -beleid

3.1 Inleiding

De Wet natuurbescherming bestaat uit drie onderdelen: de bescherming van soorten, de bescherming van gebieden en de bescherming van houtopstanden. De kern van het natuurbeleid wordt gevormd door het Natuurnetwerk Nederland, dat een samenhangend netwerk vormt van natuurgebieden. De provincies zijn het bevoegd gezag. Alleen in een aantal situaties, zoals bij ruimtelijke ingrepen waarmee grote nationale belangen zijn gemoeid, is het Rijk het bevoegd gezag. In dit hoofdstuk wordt kort ingegaan op de relevante wetgeving en het natuurbeleid voor het plangebied.

3.2 Bescherming van soorten

Het uitgangspunt bij het onderdeel soortenbescherming is dat geen schade mag worden toegebracht aan beschermde dieren of planten. De wet kent een drietal beschermingsregimes; beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn, beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn en beschermingsregime “andere soorten”. Elk beschermingsregime heeft zijn eigen verbodsbepalingen.

Voor ieder ruimtelijk plan of ruimtelijke ontwikkeling is het verplicht om te toetsen of deze kan leiden tot overtreding van de betreffende verbodsbepalingen. Wanneer sprake is of kan zijn van een overtreding, dan dient er onderzocht te worden of een vrijstelling geldt. Indien er geen vrijstelling geldt, kan het aanvragen van een ontheffing noodzakelijk zijn. Bijlage 1 gaat verder in op het wettelijk kader bij toetsing aan de Wet natuurbescherming, onderdeel soortenbescherming.

Gevolgen plangebied

De Wet natuurbescherming is een nationale Wet. Indien negatieve effecten worden verwacht door activiteiten of ontwikkelingen is een toetsing aan de Wet natuurbescherming noodzakelijk. In hoofdstuk 5 wordt verder ingegaan op de aanwezigheid van beschermde soorten en welke effecten de voorgenomen ontwikkeling heeft op deze soorten.

3.3 Bescherming van gebieden

Met het onderdeel gebiedsbescherming worden binnen de Wet natuurbescherming de Natura 2000-gebieden beschermd. Natura 2000 is een samenhangend netwerk van natuurgebieden in Europa. Natura 2000 bestaat uit gebieden die zijn aangewezen in het kader van de Europese Vogelrichtlijn (79/409/EEG) en gebieden die zijn aangemeld op grond van de Europese Habitatrichtlijn (92/43/EEG). Voor alle gebieden gelden instandhoudingsdoelstellingen. De kern van de bescherming is dat deze instandhoudingsdoelstellingen niet in gevaar mogen worden gebracht.

Activiteiten mogen geen negatieve effecten hebben op de waarden waarvoor het gebied is aangewezen. Voor activiteiten of projecten die schadelijk zijn voor de beschermde natuur geldt een vergunningplicht. Hierdoor is in Nederland een zorgvuldige afweging gegarandeerd bij projecten die gevolgen kunnen hebben voor natuurgebieden.

Gevolgen plangebied

Niet stikstof-gerelateerde effecten:

In de directe omgeving van het plangebied liggen diverse Natura 2000-gebieden. Op ongeveer 3,1 km afstand ligt het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied Rijntakken. De aard van de voorgenomen werkzaamheden en

ontwikkeling maken dat de effecten uitsluitend tot het plangebied of in de zeer directe zone eromheen beperkt blijven. Een toetsing op grond van de Wet natuurbescherming van niet stikstof-gerelateerde effecten wordt daarom niet noodzakelijk geacht.

Stikstof-gerelateerde effecten

Een stikstofberekening met het rekenprogramma AERIUS-Calculator is altijd noodzakelijk om de uitstoot en depositie van stikstof, en de gevolgen daarvan op Natura 2000-gebieden te bepalen. Echter, de gegevens die voor deze berekening noodzakelijk zijn, zijn in deze fase van de ontwikkeling nog niet beschikbaar en concreet (AERIUS, 2020).

3.4 Bescherming van houtopstanden

Het kappen of rooien van bomen is niet zomaar toegestaan in de Wet natuurbescherming. Dit geldt ook bij het rooien of het verrichten van handelingen die de dood of ernstige beschadiging van bomen tot gevolg hebben. Hieronder valt ook beschadiging door vee. Onder bos wordt verstaan:

- alleen bossen die buiten de 'bebouwde kom Boswet' liggen;
- alle beplantingen van bomen die groter zijn dan 10 are (1.000 m²);
- bomen in een rijbeplanting, als de rij uit meer dan 20 bomen bestaat.

De gemeente stelt de grenzen van de 'bebouwde kom Boswet' bij besluit vast. Deze grenzen kunnen afwijken van de 'bebouwde kom Verkeerswet'. Het besluit wordt door de provincie goedgekeurd. De grenzen zijn bij de gemeente na te vragen.

De bescherming van houtopstanden kent twee belangrijke instrumenten: meldingsplicht en herplantplicht. Een kapmelding is verplicht bij de kap van bomen buiten de bebouwde kom indien kap plaatsvindt in een houtopstand. Veelal geldt een 1 op 1 herplantplicht. Provincies bepalen welke gegevens bij een melding moeten worden aangeleverd. Voor het vellen van een houtopstand in verband met realisatie van een Natura 2000-doel is er geen herplantplicht.

De voorgenomen kap van een houtopstand hoeft niet gemeld te worden als het gaat om:

- houtopstanden binnen de bij besluit van de gemeenteraad vastgestelde grenzen van de bebouwde kom;
- houtopstanden op erven of in tuinen;
- fruitbomen en windschermen om boomgaarden;
- naaldbomen, kennelijk bedoeld om te dienen als kerstbomen, indien niet ouder dan twintig jaar;
- kweekgoed;
- uit populieren of wilgen bestaande:
 - wegbeplantingen;
 - beplantingen langs waterwegen, en
 - eenrijige beplantingen langs landbouwgronden.
- het dunnen van een houtopstand;
- uit populieren, wilgen, essen of elzen bestaande beplantingen die kennelijk zijn bedoeld voor de productie van houtige biomassa, indien zij:
 - ten minste eens per tien jaar worden geoogst;
 - bestaan uit minstens tienduizend stoven per hectare per beplantingseenheid, zijnde een aaneengesloten beplanting die niet wordt doorsneden door onbeplante stroken breder dan twee meter, en
 - zijn aangelegd na 1 januari 2013.
- het vellen van houtopstanden ter uitvoering van een instandhoudingsmaatregel of een passende maatregel;
- het vellen van houtopstanden voor de aanleg en het onderhoud van brandgangen op natuurterreinen;
- het vellen van houtopstanden en herbeplanten op een wijze die is beschreven in een goedgekeurde gedragscode.

De provincie kan een kapverbod opleggen. Mag er wel worden gekapt, dan moeten meestal ook nieuwe bomen worden aangeplant. De provincie kan een ontheffing of vrijstelling verlenen. Dit hangt ervan af of hiervoor een provinciale verordening is opgesteld. Mogelijk is ook een omgevingsvergunning nodig. Het aanvragen van deze vergunning en het indienen van een kapmelding moet apart van elkaar uitgevoerd worden.

Gevolgen plangebied

Er worden binnen het plangebied geen bomen gekapt. Een nadere toetsing van houtopstanden is daarom niet noodzakelijk.

3.5 Gelders Natuurnetwerk

Het Natuurnetwerk Nederland (NNN) is het Nederlands netwerk van bestaande en nieuw aan te leggen natuurgebieden. Het netwerk moet natuurgebieden beter met elkaar en met het omringende agrarisch gebied verbinden. Dit Natuurnetwerk is de kern van het Nederlandse natuurbeleid. De provincies zijn verantwoordelijk voor de begrenzing en de ontwikkeling van het natuurnetwerk en hebben hiervoor soms een andere benaming. Zo gebruikt Gelderland de benaming Gelders Natuurnetwerk (GNN). De provincie heeft daarnaast de Groene Ontwikkelingszone (GO) vastgelegd. Dit zijn gebieden die over het algemeen rond en tussen de GNN liggen, zoals de ecologische verbindingzones, weidevogelgebieden en rustgebieden voor wintergasten (ganzen). In de GO is ruimte voor economische ontwikkelingen indien deze samengaan met een substantiële versterking van de samenhang tussen aangrenzende en inliggende natuurgebieden.

In het GNN en GO geldt het 'nee, tenzij'- principe. In principe zijn er geen ontwikkelingen toegestaan als zij de wezenlijke kenmerken of waarden van het gebied aantasten.

Wanneer bij een ontwikkeling mogelijke effecten op het GNN of GO denkbaar zijn, is het noodzakelijk een GNN-toetsing uit te voeren. De GNN en de GO worden beide beschermd tegen aantasting van de kernkwaliteiten.

Gevolgen plangebied

Het plangebied valt geheel binnen de GO van de provincie Gelderland. Daarnaast grenst het aan GNN-gebied. In de provincie Gelderland bestaat er voor de GNN geen externe wering. Een negatief effect op begrensd GNN-gebied kan derhalve worden uitgesloten. Omdat er echter wordt gewerkt met een wijziging of afwijking van het bestemmingsplan dient dit wel getoetst te worden aan de aangewezen ontwikkelingsdoelen van natuur en landschap binnen de GO. Of de geplande ontwikkeling valt binnen deze ontwikkelingsdoelen zal verder worden uitgewerkt in hoofdstuk 4.

Afbeelding 4: Ligging plangebied ten opzichte van het GNN (donker groen) en GO (lichtgroen) (Provincie Gelderland, 2021).

4 Toetsing Groene Ontwikkelingszone Gelderland

4.1 Natuurdoelen en -kwaliteit

De provincie Gelderland is onderverdeeld in deelgebieden. Voor elk deelgebied is een beschrijving van de kernkwaliteiten en ontwikkelingsdoelen van het GNN en de GO opgesteld. Bij de toetsing van een nieuwe ontwikkeling zijn drie onderdelen van belang; kwaliteit, kwantiteit en samenhang. Kwaliteit gaat over het 'type' natuur. Kwantiteit gaat over de oppervlakte, en samenhang gaat over versnippering van gebieden. Om een zorgvuldige afweging te kunnen maken zullen de te beschermen en te behouden wezenlijke waarden en kenmerken voor het plangebied moeten worden gespecificeerd. De wezenlijke waarden en kenmerken zijn de actuele en potentiële waarden, gebaseerd op de ontwikkelingsdoelen voor het gebied.

4.2 Groene ontwikkelingszone

De provincie Gelderland streeft naar een ontwikkeling van functiecombinaties van natuur met andere (economische) functies welke substantieel bijdragen aan het versterken van de ecologische samenhang van natuur van het GNN en het omringende landschap. Het gaat hierbij veelal om agrarische gronden welke middels ontwikkelingsdoelen worden getracht de aansluiting op omliggende GNN gebieden te versterken en de samenhang te verbeteren.

4.3 Kernkwaliteiten en ontwikkelingsdoelen

Het te ontwikkelen zonnepark ligt binnen het deelgebied 61 Land van Maas en Waal. Voor dit deelgebied zijn de volgende kernkwaliteiten aangewezen:

- gebied van komen met forse stroomrug langs de Waal en kleinere stroomrug langs de Maas;
- ecologische verbinding Bergharen - Maas en Bergharen - Fort St. Andries;
- leefgebied steenuil;
- Heerlijkheid Horssen, ruïne Batenburg;
- natuurgebied De Meren met moeras, nat schraalland en eendenkooi;
- oude polderstructuur met wetingen, eendenkooien en grienden;
- abiotiek: aardkundige waarden, kwel, bodem en waterreservoir;
- ecosysteemdiensten: recreatie, waterwinning en waterberging;
- alle door de Flora- en faunawet of Natuurbeschermingswet beschermde soorten en hun leefgebieden in dit deelgebied.

Daarnaast zijn voor de GO-zones binnen dit deelgebieden de volgende ontwikkelingsdoelen aangewezen:

1. ontwikkeling ecologische verbindingzone Bergharen - Maas en Bergharen - Fort St. Andries met natte bossen, water en moeraszones;
2. vermindering barrièrewerking N322 en N329;
3. ontwikkelen weidevogelpopulaties en wintergastenweiden;
4. ontwikkeling populaties van water-, oever- en moerasvogels;
5. ontwikkeling bossen, bosranden en overgangen naar cultuurgronden;
6. ontwikkeling biotopen voor vlinders, reptielen en amfibieën en vogels van cultuurlandschappen;
7. ontwikkeling eendenkooien, oude polderstructuren en andere cultuurhistorische patronen en beheersvormen (grienden).

4.4 Toetsing ontwikkeling

Bij het toetsen van ontwikkelingen aan GO- en GNN-beleid dient gekeken te worden naar drie belangen: kwaliteit, kwantiteit en samenhang. De invloed van de geplande ontwikkeling van een zonnepark op deze belangen worden hieronder beschreven.

4.4.1 Kwaliteit

De geplande ontwikkeling zal naar verwachting een significant positieve invloed hebben op de kwaliteit van het GO. Dit heeft onder andere te maken met de maar beperkt aanwezige natuurwaarden in de huidige situatie. Het betreft een kale, intensief beheerd akker waarop voornamelijk een monocultuur heerst met weinig biodiversiteit. Dit komt grotendeels door het gebrek aan diversiteit, in zowel vegetatie (soortenrijkdom) als structuur, aanwezig in de huidige situatie van het plangebied. Daarnaast wordt het plangebied bemest, deze bemesting zorgt ook voor bemesting en uitspoeling van meststoffen in de randbeplanting van het plangebied en de omliggende waterelementen (Blauwe Wetering & Rijksche Wetering).

Doordat het zonnepark landschappelijk zal worden ingepast zal er ruimte zijn voor het ontwikkelen van natuur (vergroten van de kwaliteit) waarmee de kernkwaliteiten worden versterkt (met name 4 & 6). Hierbij worden verschillende landschappelijke inpassingen gecreëerd welke een positief effect hebben op de kwaliteit van het gebied. Het gaat hierbij onder andere om:

- ontwikkelen bloemrijke oeervegetatie met achterliggende meidoornhaag langs de Blauwe Wetering;
- ontwikkelen van een rietkraag met wederom een achterliggende meidoornhaag ten zuiden van het plangebied langs de Ulandsestraat;
- aanplanten van struweel in combinatie met knotwilgen en ruigtes langs de N329;
- realiseren van een brede struweel singel als verbindingszone tussen het westen en het oosten van het plangebied;
- vrijhouden van de kavelsloot in het midden van het plangebied, waarbij rietgroei wordt gestimuleerd.

Deze landschappelijke inpassingen zorgen ervoor dat structuur waarin dekking, diversiteit en daarmee voedselmogelijkheden toenemen binnen het plangebied. Deze drie factoren ontbreken vrijwel geheel in de huidige situatie van het plangebied. Het stoppen van het huidige agrarische gebruik brengt op zichzelf al een verbetering met zich mee, doordat het plangebied niet meer wordt bemest en de openheid wordt doorbroken. De huidige openheid zorgt ervoor dat er geen dekking aanwezig is tussen het oosten en het westen van het plangebied, een barrière welke voor veel soorten momenteel al wordt versterkt door de aanwezigheid van de N329. Door het aanplanten van struweel, meidoornhagen, knotwilgen en ruigtes wordt deze dekking wel gerealiseerd en wordt opgaande beplantingen in de omgeving met elkaar verbonden.

4.4.2 Kwantiteit

Het gehele plangebied blijft behouden binnen de GO, er is hierdoor geen sprake van een afname van areaal of verlies van leefgebied. De geplande ontwikkeling zorgt er alleen voor dat deze beter aansluit bij de opgestelde ontwikkelingsdoelstellingen voor de GO dan in de huidige situatie het geval is.

Verstoring

Er kan echter wel verstoring plaatsvinden, welke afbreuk doet aan de kwaliteit en de beschikbare kwantiteit van het plangebied. Deze verstoring zal voornamelijk van tijdelijke aard zijn tijdens de realisatie en inrichting van het zonnepark en is van toepassing op omliggende vogel- en zoogdier soorten (zie H6.2.2 & 6.3). Hierbij wordt gewerkt tijdens daglicht en buiten het broedseizoen om verstoring tot een minimum te beperken (o.a. bever). Permanente verstoring zal enkel bestaan uit het maaien/begrazen en onderhouden van het zonnepark. Dit zal echter niet meer verstoring met zich meebrengen dan het huidige agrarische gebruik. Als laatste zal deze verstoring ook vrijwel in het niet vallen met de geluidsverstoring van de oostelijk gelegen N329.

4.4.3 Samenhang

Op het moment heeft het plangebied geen samenhang met het omliggende GNN-gebied (westelijk gelegen natte bos) en is de overgang abrupt. Het creëren van een zonnepark met de bijbehorende landschappelijke inpassingen zal ervoor zorgen dat de overgang van natuur- naar cultuur gronden 'zachter' wordt en minder

direct. Er kan kortom worden geconcludeerd dat er juist sprake is van een vergroting van de samenhang en er dus geen sprake is van een verslechtering.

4.5 Conclusie

De geplande ontwikkeling van het zonnepark ten zuiden van Druten is niet in strijd met de kernkwaliteiten van het deelgebied 61 Land van Maas en Waal en de hiervoor opgestelde ontwikkelingsdoelstellingen binnen de GO. Er vindt geen negatief effect plaats op de kwaliteit, kwantiteit en de samenhang van het gebied. Voor de onderdelen kwaliteit en samenhang wordt tevens zelfs een positief effect verwacht. Deze landschappelijke inpassing van het plangebied sluit hiernaast ook goed aan op de meerdere ontwikkelingsdoelen voor de GO binnen het deelgebied 61 Land van Maas en Waal (specifiek de doelen: 1, 4, 5 en 6). Hierdoor wordt de geplande ontwikkeling uitvoerbaar geacht voor het onderdeel gebiedsbescherming van het GNN en de GO.

5 Methode

5.1 Inleiding

De aanwezige natuurwaarden zijn in beeld gebracht op basis van bestaande inventarisatiegegevens en een verkennend veldbezoek.

5.2 Bureauonderzoek

Voor het bureauonderzoek is (indien beschikbaar) gebruikgemaakt van landelijke, provinciale en regionale verspreidingsinformatie:

- NDFF (Nationale Databank Flora en Fauna) (NDFF, 2021);
- de landelijke verspreidingsinformatie uit atlassen, die deels gedateerd is, is gebruikt om na te gaan of nabij het plangebied in het verleden beschermde soorten zijn aangetroffen. Exacte locaties of data van de waarnemingen waren daarbij veelal niet bekend. Deze gegevens hebben vaak betrekking op atlasblokken (5x5 kilometer) en kunnen daardoor betrekking hebben op waarnemingen buiten het plangebied;
- de flora- en faunadatabase van Eelerwoude is eveneens geraadpleegd. Eelerwoude heeft meerder onderzoeken in de nabije omgeving uitgevoerd. De data van deze onderzoeken is opgeslagen in deze database.

5.3 Terreinbezoek

Op basis van een eenmalig veldbezoek is de geschiktheid van het onderzoeksgebied voor de verwachte soorten en/of soortgroepen beoordeeld. Het veldbezoek is overdag door N. Otten uitgevoerd, ecologisch adviseur bij Eelerwoude (zie kader). Het veldbezoek is uitgevoerd op 14-04-2021 bij 8°C, licht bewolkt weer en windkracht 1 Bft. Het gaat hier om een deskundigenoordeel op basis van de fysieke gesteldheid van het terrein (biotopenonderzoek). Daarnaast zijn de aangetroffen belangwekkende soorten genoteerd.

Kader – Ecologisch deskundige

De veldmedewerkers van Eelerwoude beschikken over een uitgebreide ervaring met de betreffende soortgroepen en voldoen aan de criteria van 'ecologisch deskundige'. Met een ecologisch deskundige wordt bedoeld een persoon die voor de situatie en soorten ten aanzien waarvan hij of zij gevraagd is te adviseren en/of te begeleiden, aantoonbare ervaring en kennis heeft op het gebied van soortspecifieke ecologie. De ervaring en kennis dienen te zijn opgedaan doordat de deskundige:

- op HBO- dan wel universitair niveau een opleiding heeft genoten met als zwaartepunt (Nederlandse) ecologie; en/of
- op MBO-niveau een opleiding heeft afgerond met als zwaartepunt de Wet natuurbescherming, soortenherkenning en zorgvuldig handelen ten opzichte van die soorten; en/of
- als ecooloog werkzaam is voor een ecologisch adviesbureau, zoals bijvoorbeeld een bureau welke is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus; en/of
- zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenbescherming en is aangesloten bij en werkzaam voor de daarvoor in Nederland bestaande organisaties (zoals bijvoorbeeld Zoogdiervereiniging, RAVON, Stichting Das en Boom, Vogelbescherming Nederland, Vlinderstichting, Natuurhistorisch Genootschap, KNNV, NJN, IVN EIS Nederland, FLORON, SOVON, STONE, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, De Landschappen en Stichting Beheer Natuur en Landelijk Gebied; en/of
- zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenmonitoring en/of -bescherming.

6 Beschermde soorten

6.1 Inleiding

Dit hoofdstuk beschrijft de tijdens het veldbezoek waargenomen soorten, al dan niet aangevuld met gegevens uit de literatuur en andere informatiebronnen. Vervolgens worden eventuele effecten beschreven als gevolg van de voorgenomen ontwikkeling.

6.2 Planten

Voorkomen en functie

Er zijn tijdens het veldbezoek geen beschermde plantensoorten aangetroffen. Gezien de huidige inrichting van het plangebied (intensief agrarisch) was dit ook niet de verwachting. Op de akker zelf is vrijwel geen beplanting aanwezig met uitzondering van enkele opkomende grassen en vogelmuur. De oeverbeplanting beperkt zich voornamelijk tot riet, rietgras, liesgras, moeras- en oeverzegge, valeriaan, holpijp en gele lis. Gelet op de aanwezige terreintypen, het beheer en de functie van het plangebied is het niet waarschijnlijk dat binnen het plangebied beschermde plantensoorten voorkomen.

Effecten en ontheffing

In het plangebied zijn geen beschermde plantensoorten aangetroffen. Deze worden op basis van het aanwezige biotoop niet verwacht en kunnen worden uitgesloten. Nader onderzoek of een ontheffing Wet natuurbescherming is niet aan de orde.

Conclusie: nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing is in het kader van de Wet natuurbescherming voor beschermde flora niet noodzakelijk.

6.3 Zoogdieren

6.3.1 Vleermuizen

Voorkomen en functie

In het plangebied is tijdens het dagbezoek beoordeeld of de locatie geschikt is voor vleermuizen. Hierbij is onderscheid gemaakt in: verblijfplaats, vliegroute en foerageergebied. In het plangebied kunnen de volgende vleermuissoorten voorkomen: gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, rosse vleermuis, laatvlieger, watervleermuis, gewone grootoorvleermuis en eventueel meervleermuis.

Verblijfplaatsen

Vleermuizen maken gedurende het jaar gebruik van een netwerk van vaste rust- en verblijfplaatsen (zie kader - Vleermuisverblijfplaatsen). Deze verblijfplaatsen kunnen de volgende functies hebben:

- kraamverblijfplaats;
- zomerverblijfplaats;
- paar- en/of baltsverblijfplaats;
- winterverblijfplaats.

Kader - Vleermuisverblijfplaatsen

Onder de vleermuizen zijn gebouw bewonende en/of boom bewonende soorten aanwezig. Gewone dwergvleermuis, meervleermuis en laatvlieger zijn hoofdzakelijk gebouw bewonend. Rosse vleermuis en watervleermuis zijn voornamelijk boom bewonende en gewone grootoorvleermuis en ruige dwergvleermuis bewonen zowel bomen als gebouwen. Voorbeelden van verblijfplaatsen in gebouwen zijn ruimtes in spouwmuren en achter boeiboorden en gevelbetimmering. Holten en spleten in bomen en ruimtes achter loszittend schors zijn voorbeelden van verblijfplaatsen in bomen.

Vanuit de verschillende functies van de verblijfplaats worden weer andere eisen gesteld aan bijvoorbeeld het klimaat, de toegankelijkheid en de expositie van het verblijf ten opzichte van de zon. Als kraamverblijfplaats worden meestal gebouwen en/of bomen uitgekozen waarbinnen een constant klimaat heerst. Bij gebouwen zijn dit voornamelijk woningen met een spouwmuur of een geïsoleerd dak. Sommige vleermuizen hebben aan een opening van 1-2 cm voldoende om naar binnen te kruipen. Bij bomen gaat het meestal om dikke, oude bomen met een dikke restwand.

Omdat gebouwen en bomen geheel ontbreken binnen het plangebied zijn er geen potentieel geschikte verblijfplaatsen voor vleermuizen aanwezig op het agrarische perceel.

Foerageergebieden en vliegroutes

Met name de randen van het plangebied zijn vrij geschikt als foerageergebied voor vleermuizen. Dit komt door de aanwezigheid van veel water langs de west- en noordgrens van het perceel. Vleermuizen gebruiken graag luwe zones en/of waterelementen om langs te foerageren door de hogere dichtheden aan insecten. Het perceel zelf is niet geschikt doordat er weinig vegetatie aanwezig is en wind veel invloed heeft, doordat opgaande beplanting alleen buiten het plangebied aanwezig is. Naast het foerageergebied gebruiken vleermuizen lijnvormige elementen om zich langs te verplaatsen als houtwallen en bosranden. Mogelijk worden de waterelementen rondom het plangebied als dusdanig gebruikt door vleermuizen.

Effecten en ontheffing

Alle vleermuissoorten zijn beschermd onder de Wet natuurbescherming met beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn. Het opzettelijk verstoren, vangen en doden van individuen van beschermde soorten, alsmede het beschadigen of vernielen van vaste verblijfplaatsen, inclusief de functionele leefomgeving, is verboden vanuit de Wet natuurbescherming. De functionaliteit van de verblijfplaatsen van vleermuizen dienen te allen tijde gegarandeerd te blijven (zie ook kader - Foerageergebieden en vliegroutes).

Verblijfplaatsen

Omdat gebouwen en bomen geheel ontbreken binnen het plangebied, ontbreken ook potentieel geschikte verblijfplaatsen voor vleermuizen.

Met betrekking tot het foerageergebied en de vliegroutes van de vleermuizen zal de herinrichting geen effect hebben op de functionaliteit van het gebied als zodanig. Dit komt omdat er geen verlichting zal worden geplaatst en werkzaamheden tijdens de uitvoering geen betrekking hebben op de functionaliteit van de waterelementen als foerageergebied of vliegroute.

Conclusie: nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing is in het kader van de Wet natuurbescherming voor vleermuizen niet noodzakelijk.

Kader - Foerageergebieden en vliegroutes

Foerageergebieden en vliegroutes van vleermuizen zijn beschermd indien bij het verdwijnen ook een verblijfplaats ongeschikt wordt. Bijvoorbeeld door het onderbreken van een vliegroute wordt een foerageergebied onbereikbaar, waardoor de vleermuizen onvoldoende voedsel kunnen vinden. Bij het verdwijnen van foerageergebieden of vliegroutes wordt derhalve onderzocht of er voldoende bereikbare alternatieven zijn.

Vleermuizen maken gebruik van lijnvormige landschapselementen zoals bomenrijen en singels om zich langs te verplaatsen. Een aaneengesloten kronendak heeft hierbij de voorkeur. Van vleermuizen is bekend dat onderbrekingen in de lijnstructuur maximaal 100 tot 200 meter mogen bedragen (kleinere en langzaam vliegende soorten 50 meter). Wanneer de onderbrekingen groter zijn dan deze afstand kunnen sommige soorten deze afstand niet overbruggen en zullen ze uitwijken naar alternatieve vliegroutes en foerageergebieden.

6.3.2 Overige zoogdieren

Voorkomen en functie

Soorten waarvoor een provinciale vrijstelling geldt

Op basis van het aanwezige biotoop, sporen, literatuurgegevens en expertise zijn onder andere de volgende algemeen voorkomende zoogdieren binnen het plangebied aanwezig of te verwachten: ree, haas, vos en diverse algemene muizen en spitsmuizen. Deze soorten kunnen het plangebied gebruiken als (onderdeel van hun) leef- en foerageergebied. Daarnaast maken een aantal van het plangebied gebruik als migratieroute.

Soorten waarvoor geen provinciale vrijstelling geldt

Binnen of rondom het plangebied komen of komen mogelijk ook enkele beschermde soorten voor zonder provinciale vrijstelling als bever, bunzing, steenmarter en wezel. Met name van bever zijn veel waarnemingen bekend ten westen van het plangebied. Het relatief natte boselement wat hier is gelegen is hiervoor erg geschikt evenals de met wilgen begroeide overkant van de Blauwe Wetering. Binnen het plangebied zijn verblijfplaatsen in de vorm van een burcht niet aanwezig evenals foerageergebied, bestaande uit met bomen begroeide oevers.

Overige beschermde soorten zonder provinciale vrijstelling, dus bunzing steenmarter en wezel, komen mogelijk incidenteel binnen het plangebied voor. Essentieel leefgebied of verblijfplaatsmogelijkheden in de vorm van struweel, houtwallen, heggen en gebouwen ontbreken binnen het plangebied. Daarnaast ontbreken ook plaatsen welke deze soorten graag gebruiken om in te foerageren zoals ruigtes met hoge dichtheden aan muizen.

Effecten en ontheffing

Soorten waarvoor een provinciale vrijstelling geldt

De ingreep zal naar verwachting leiden tot een beperkt verlies van leefgebied van de genoemde (algemeen) voorkomende zoogdieren met het beschermingsregime “andere soorten”. Voor deze beschermde soorten is bij een ruimtelijke inrichting door de provincie Gelderland een vrijstelling van de ontheffingsplicht opgesteld.

Soorten waarvoor geen provinciale vrijstelling geldt

Voor de bovengenoemde soorten zonder provinciale vrijstelling geldt dat essentieel leefgebied en verblijfplaatsen niet aanwezig zijn binnen het plangebied. Wel dient verstoring op foeragerende bevers voorkomen te worden. Belangrijk foerageergebied is mogelijk aanwezig ten westen van het plangebied. Omdat bevers voornamelijk nachtactief zijn kan verstoring worden voorkomen door werkzaamheden alleen gedurende lichte omstandigheden plaats te laten vinden, na zonsondergang en voor zonsondergang. Op overige soorten als bunzing, steenmarter en wezel heeft de geplande ontwikkeling van een zonnepark geen negatief effect doordat essentieel leefgebied en verblijfplaatsen ontbreken. De landschappelijke inpassing heeft op de meeste soorten op termijn een positief effect, omdat beplanting langs het water toeneemt (voor de bever) en er een kleinschaliger landschap wordt gecreëerd (voor kleine marterachtigen).

Conclusie: nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing is in het kader van de Wet natuurbescherming voor grondgebonden zoogdieren niet noodzakelijk. Wel dient rekening gehouden te worden met bever door werkzaamheden alleen gedurende lichte omstandigheden uit te voeren (na zonsopkomst en voor zonsondergang).

6.4 Vogels

Voorkomen en functie

Alle vogels zijn als soort beschermd in de Wet natuurbescherming. Onderscheid wordt gemaakt tussen vogels met jaarrond beschermde nesten, vogels met jaarrond beschermde functionele leefomgeving en overige (broed)vogels.

Onder de vogels met jaarrond beschermde nesten vallen onder andere soorten die hun nesten ook buiten het broedseizoen gebruiken, soorten die elk jaar op dezelfde plaats broeden en daarin zeer honkvast zijn en soorten die steeds van hetzelfde nest gebruik maken en niet of nauwelijks zelf een nest kunnen bouwen. Onder de vogels met jaarrond beschermde leefomgeving vallen soorten die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats die zij het jaar daarvoor hebben gebruikt of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen.

Jaarrond beschermde nesten

Verblijfplaatsen van vogelsoorten, of aanwijzingen (braakballen of uitwerpselen) hiertoe, die jaarrond van vaste rust- en verblijfplaatsen gebruikmaken zijn niet aangetroffen binnen het plangebied. Er is specifiek gelet op de aanwezigheid van horsten of oude nesten van kraaien rondom het plangebied, deze zijn hierbij niet vastgesteld.

Jaarrond beschermde functionele leefomgeving

In deze situatie zijn enkele vogelsoorten aangetroffen dan wel te verwachten waarvan de functionele leefomgeving jaarrond beschermd is. Het gaat om soorten als zwarte roodstaart, koolmees, pimpelmees, groene specht, grote bonte specht en spreeuw. Geschikte broedlocaties zijn voor deze soorten echter niet aanwezig.

Overige (broed)vogels

De aangetroffen vogels binnen en direct rondom het plangebied vallen onder de algemene broedvogels van het agrarisch gebied. Onder andere de volgende, grond broedende vogelsoorten kunnen gebruikmaken van het plangebied; kievit, graspieper, veldleeuwerik en wulp. Binnen het plangebied is één territoriaal paartje kieviten waargenomen welke vermoedelijk broedt op het perceel.

Effecten en ontheffing

Vogels met jaarrond beschermde nesten

Van een aantal vogelsoorten zijn de nesten het hele jaar door beschermd. Ook de functionele leefomgeving is daarbij beschermd. Bij de geplande ontwikkeling van een zonnepark is echter geen sprake van aantasting van één van beide functies.

Vogels met jaarrond beschermde functionele leefomgeving

Gelet op het beperkte aanbod aan geschikt leefgebied voor deze soorten, gaat het hoogstens om enkele bovengenoemde vogelsoorten welke het perceel gebruiken om in te foerageren. Dit matig geschikte foerageergebied blijft behouden en wordt versterkt bij het realiseren van een zonnepark. Genoemde soorten zijn bovendien goed in staat alternatief leefgebied te vinden. Compenserende maatregelen of het aanvragen van een ontheffing is om deze redenen dan ook niet aan de orde.

Overige (broed)vogels

Alle vogelsoorten in Nederland zijn beschermd onder de Wet natuurbescherming. Voor alle beschermde inheemse (ook algemeen voorkomende) vogelsoorten geldt een verbod op handelingen die opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren vernielen of beschadigen, alsook op het wegnemen van nesten van vogels. Daarnaast is het verboden vogels opzettelijk te storen, tenzij de verstoring niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort. Door versturende werkzaamheden buiten het broedseizoen uit te voeren kan in veel situaties worden voorkomen dat gehandeld wordt in strijd met deze verbodsbepaling. De periode van 1 maart tot 15 juli wordt over het algemeen beschouwd als broedseizoen¹. Werkzaamheden binnen het broedseizoen zijn mogelijk indien is vastgesteld dat er met deze werkzaamheden geen nesten van broedvogels worden verstoord. Voor de Wet natuurbescherming zijn echter alle bewoonde vogelnesten beschermd, ongeacht het tijdstip van het jaar en ongeacht de zeldzaamheid van de soort.

Werkzaamheden binnen het broedseizoen zullen doorgaans niet mogelijk zijn indien kievit jaarlijks broedt op het perceel. Hierom wordt met klem geadviseerd om geen werkzaamheden in te plannen gedurende dit broedseizoen. Indien wel gewerkt dient te worden binnen het broedseizoen dient het plangebied eerst te worden vrijgegeven door een ecologisch ter zaken kundige.

Conclusie: werkzaamheden dienen buiten het broedseizoen plaats te vinden zodat een negatief effect op grond broedende vogelsoorten op voorhand kan worden uitgesloten.

6.5 Reptielen

Voorkomen en functie

Beschermde reptielen, zoals ringslang, gladde slang, levendbarende hagedis en hazelworm, zijn gebonden aan specifieke terreinen. In het plangebied ontbreekt dergelijk geschikt biotoop zoals heideterreinen, goed ontwikkelde waterlopen en venranden. Er zijn ook geen verspreidingsgegevens bekend van reptielen in en rondom het plangebied.

Effecten en ontheffing

Op basis van het aanwezige biotoop kunnen beschermde reptielen worden uitgesloten. Negatieve effecten op reptielen zijn dan ook niet aanwezig. Nader onderzoek of een ontheffing Wet natuurbescherming is voor reptielen niet aan de orde.

Conclusie: nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing is in het kader van de Wet natuurbescherming voor reptielen niet noodzakelijk.

6.6 Amfibieën

Voorkomen en functie

Soorten waarvoor een provinciale vrijstelling geldt

Een aantal soorten zoals bruine kikker, bastaardkikker, gewone pad en kleine watersalamander kunnen het plangebied gebruiken als landbiotoop. Mogelijk worden de omliggende sloten of de sloten binnen het plangebied ook gebruikt als voortplantingsbiotoop.

Soorten waarvoor geen provinciale vrijstelling geldt

Beschermde soorten amfibieën waarvoor geen vrijstelling geldt, zoals kamsalamander, poelkikker en rugstreeppad zijn niet bekend binnen of direct rondom het plangebied. In de ruimere omgeving zijn hier wel waarnemingen van bekend (NDFF, 2021). Binnen het plangebied ontbreekt geschikt landbiotoop bestaande uit een dikke strooisel laag in combinatie met stenenstapels, boomstobben, ruigtes of andere

¹ In het kader van de Wet natuurbescherming wordt voor het broedseizoen geen standaardperiode gehanteerd. Van belang is of een broedgeval verstoord wordt, ongeacht de datum. Globaal gaat het echter om de periode van 1 maart tot 15 juli.

wegkruipmogelijkheden. De binnen het plangebied aanwezige sloten zijn ook ongeschikt als voortplantingsbiotoop voor deze soorten. Kamsalamander en poelkikker houden van voedselarme poelen welke doorgaans vrij zijn van vis. Rugstreeppad plant zich met name voort in zeer ondiepe poelen in pionier fase. De binnen en rondom het plangebied aanwezige sloten voldoen hierbij niet aan de eisen welke deze soorten stellen aan zowel het land- als voortplantingsbiotoop. Deze soorten worden dan ook niet verwacht.

Effecten en ontheffing

Soorten waarvoor een provinciale vrijstelling geldt

De ingreep zal naar verwachting niet leiden tot een verlies van leefgebied van de genoemde (algemeen) voorkomende amfibieën met het beschermingsregime “andere soorten”. Geschikt landbiotoop is niet voorhanden en de waterelementen worden niet aangetast. Daarnaast is voor deze beschermde soorten bij een ruimtelijke inrichting door de provincie Gelderland een vrijstelling van de ontheffingsplicht opgesteld.

Soorten waarvoor geen provinciale vrijstelling geldt

Beschermde amfibieën waarvoor geen vrijstelling geldt, kunnen op basis van het aanwezige biotoop worden uitgesloten, waardoor er geen sprake is van negatieve effecten. Nader onderzoek of een ontheffing Wet natuurbescherming is voor amfibieën niet aan de orde.

Conclusie: nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing is in het kader van de Wet natuurbescherming voor amfibieën niet noodzakelijk.

6.7 Vissen

Voorkomen en functie

Binnen en rondom het plangebied komt mogelijk grote modderkruiper voor. Deze soort houdt van waterelementen met een dikke sliblaag om in weg te kruipen ten tijde van extreme kou of droogte. Mogelijk wordt de sloot binnen het plangebied of de omliggende waterelementen gebruikt als leefgebied voor deze soort.

Effecten en ontheffing

Alle waterelementen blijven behouden binnen het plangebied, er is derhalve geen sprake van een negatief effect op (beschermde) vissoorten. Nader onderzoek of een ontheffing Wet natuurbescherming voor vissen is niet aan de orde.

Conclusie: nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing is in het kader van de Wet natuurbescherming voor beschermde vissen niet noodzakelijk.

6.8 Ongewervelden

Voorkomen en functie

Van de groep ongewervelden (dagvlinders, libellen, kevers, kreeftachtigen en weekdieren) is alleen de vermiljoenkever bekend. Deze soort leeft in recent doodgegaan hout, meestal in vochtig bos. Dit biotoop is aanwezig rondom het plangebied, maar hout is binnen het plangebied geheel afwezig waardoor de aanwezigheid van deze soort kan worden uitgesloten.

Effecten en ontheffing

Vermiljoenkever heeft geen mogelijkheid om zich te handhaven binnen een plangebied waarin bomen ontbreken, derhalve komt deze soort niet binnen het plangebied voor. Nader onderzoek of een ontheffing Wet natuurbescherming is voor ongewervelden niet aan de orde.

Conclusie: nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing is in het kader van de Wet natuurbescherming voor beschermde ongewervelden niet noodzakelijk.

7 Conclusie

7.1 Beschermde soorten

7.1.1 Soorten waarvoor een provinciale vrijstelling geldt

De ontwikkeling zal naar verwachting leiden tot een beperkt verlies van leefgebied van een aantal beschermde soorten waarvoor een provinciale vrijstelling geldt. De ingreep heeft geen invloed op de gunstige staat van instandhouding van deze soorten omdat er sprake is van een tijdelijke, en plaatselijke verstoring, voldoende leefgebied aanwezig blijft en het relatief algemene soorten betreft.

7.1.2 Soorten waarvoor geen provinciale vrijstelling geldt

Met de volgende soorten en/of soortgroepen dient rekening te worden gehouden.

Bever

Belangrijk foerageergebied voor bever is mogelijk aanwezig ten westen van het plangebied. Omdat bevers voornamelijk nachtactief zijn kan verstoring worden voorkomen door werkzaamheden alleen gedurende lichte omstandigheden plaats te laten vinden, na zonsopkomst en voor zonsondergang.

Broedvogels

Voor alle beschermde inheemse (ook algemeen voorkomende) vogelsoorten geldt een verbod op handelingen die opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren vernielen of beschadigen, als ook op het wegnemen van nesten van vogels. Daarnaast is het verboden vogels opzettelijk te storen, tenzij de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort. In veel situaties kan dit voorkomen worden door versturende werkzaamheden buiten het broedseizoen² uit te voeren.

Werkzaamheden binnen het broedseizoen zullen doorgaans niet mogelijk zijn indien kievit jaarlijks broedt op het perceel. **Hierom wordt met klem geadviseerd om geen werkzaamheden in te plannen gedurende dit broedseizoen.** Indien wel gewerkt dient te worden binnen het broedseizoen dient het plangebied eerst te worden vrijgegeven door een ecologisch ter zaken kundige. Dit kan grote consequenties met zich meebrengen voor de uitvoering van de werkzaamheden.

7.1.3 Algemene zorgplicht

Zorgplicht

In de Wet natuurbescherming is in artikel 1.11 een omschrijving opgenomen over de algemene zorgplicht. Deze zorgplicht houdt in dat iedereen 'voldoende zorg' in acht neemt voor alle in het wild levende dieren en planten, dus ook niet-beschermde soorten, en hun directe leefomgeving. Dit is een algemene verantwoordelijkheid die voor iedereen geldt. Het betekent bijvoorbeeld dat er niet onnodig dieren en planten worden gedood, wanneer redelijkerwijs een andere oplossing voor is, bijvoorbeeld door de dieren te verplaatsen naar een ander gebied.

7.2 Bescherming gebieden

Niet stikstof-gerelateerde effecten:

De aard van de voorgenomen werkzaamheden en ontwikkeling maken dat de effecten uitsluitend tot het plangebied of in de zeer directe zone eromheen beperkt blijven. Een toetsing op grond van de Wet natuurbescherming van niet stikstof-gerelateerde effecten wordt daarom niet noodzakelijk geacht.

² In het kader van de Wet natuurbescherming wordt voor het broedseizoen geen standaardperiode gehanteerd. Van belang is of een broedgeval verstoord wordt, ongeacht de datum. Globaal gaat het echter om de periode van 1 maart tot 15 juli.

Stikstof-gerelateerde effecten

Een stikstofberekening met het rekenprogramma AERIUS-Calculator is altijd noodzakelijk om de uitstoot en depositie van stikstof én de gevolgen daarvan op Natura 2000-gebieden te bepalen. Echter, de gegevens die voor deze berekening noodzakelijk zijn, zijn in deze fase van de ontwikkeling nog niet beschikbaar en concreet.

7.3 Bescherming houtopstanden

Er worden binnen het plangebied geen bomen gekapt. Een nadere toetsing van houtopstanden is daarom niet noodzakelijk.

7.4 Gelders Natuurnetwerk

Het gehele plangebied valt binnen de Groene Ontwikkelingszone (GO) van de provincie Gelderland. De geplande ontwikkeling van het zonnepark ten zuiden van Druten is niet in strijd met de kernkwaliteiten van het deelgebied 61 Land van Maas en Waal en de hiervoor opgestelde ontwikkelingsdoelstellingen binnen dit GO. Er vindt geen negatief effect plaats op de kwaliteit, kwantiteit en de samenhang van het gebied.

Hierdoor wordt de geplande ontwikkeling uitvoerbaar geacht voor het onderdeel gebiedsbescherming van het GNN en de GO.

7.5 Uitvoerbaarheid van de plannen

Mits rekening gehouden wordt met de voorgenoemde maatregelen en werkwijze is geen overtreding van de natuurwetten en natuurbeleid aan de orde. Vanuit de eisen van de natuurbescherming is het plan derhalve uitvoerbaar.

7.6 Geldigheid rapportage

Dit rapport gaat in op de effecten van de ontwikkeling zoals beschreven in hoofdstuk 2.2. Wijzigingen of aanpassingen in de ontwikkeling kunnen tot andere conclusies ten aanzien van de effecten op beschermde soorten leiden.

8 Literatuur

- AERIUS. (2020). *AERIUS-Calculator*. Opgehaald van aerius.nl: www.aerius.nl
- ESRI. (2021). ESRI Nederland. Opgehaald van esri.nl.
- NDFF. (2021). *uitvoerportaal*. Opgehaald van ndff-ecogrid.nl: <https://www.ndff-ecogrid.nl/uitvoerportaal/secure/index.zul>
- Provincie Gelderland (2021). *Natuurbeheerplan 2021*. Opgehaald van geoportaal.gelderland.nl: <https://geoportaal.gelderland.nl/portaal/apps/webappviewer/index.html?id=abe3fe98fc2f488a9c89dc4fa212f72c>

Bijlage 1 Wettelijk kader natuurwetgeving

Bescherming van soorten

Zorgplicht

De Wet natuurbescherming erkent de intrinsieke waarde van in het wild levende planten- en diersoorten, of de soort nu beschermd is of niet (= zorgplicht). Deze zorgplicht houdt in dat eenieder voldoende zorg in acht moet nemen voor de in het wilde levende dieren en planten, alsmede voor hun directe leefomgeving. Overtreding van de zorgplicht is niet strafbaar gesteld, maar kan door toepassing van bestuursdwang wel worden gehandhaafd.

Beschermingsregimes

Op het onderdeel soortbescherming deelt de Wet natuurbescherming soorten in drie beschermingsregimes in:

1. Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn

Alle vogels cf. artikel Vogelrichtlijn

2. Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn

Soorten uit Bijlage IV Habitatrichtlijn, Bijlage I en II van het Verdrag van Bern en Bijlage II van het Verdrag van Bonn. In de bijlagen van de Verdragen van Bern en Bonn worden ook vogels genoemd³.

3. Beschermingsregime “andere soorten”

Soorten die uit nationaal oogpunt bescherming behoeven.

Elk van deze beschermingsregimes heeft zijn eigen verbodsbepalingen en vereisten voor vrijstelling of ontheffing van de verboden.

Verbodsbepalingen

De Wet natuurbescherming gaat uit van het ‘nee, tenzij-principe’. In de wet worden ten aanzien van de beschermde soorten een aantal verbodsbepalingen genoemd (figuur 1). De verbodsbepalingen zijn gekoppeld aan het beschermingsregime van de soort (resp. Vogelrichtlijn, Habitatrichtlijn of de groep ‘Overige soorten’). Dat betekent dat deze verbodsbepalingen niet overtreden mogen worden, tenzij voor de soort(en):

- een vrijstelling geldt;
- er gewerkt wordt met een goedgekeurde Gedragscode (feitelijk een collectieve ontheffing);
- een ontheffing is verkregen.

³ De brochure ‘Soortenbescherming bij ruimtelijke ingrepen’, versie 1.3. Ministerie van EZ, december 2016 impliceert dat de bescherming uit de Vogelrichtlijn prevaleert boven de bescherming van vogels uit de verdragen van Bonn en Bern

Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn § 3.1 Wn	Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn § 3.2 Wn	Beschermingsregime andere soorten § 3.3 Wn
Art 3.1 lid 1 Het is verboden in het wild levende vogels opzettelijk te doden of te vangen.	Art 3.5 lid 1 Het is verboden soorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen	Art 3.10 lid 1a Het is verboden soorten opzettelijk te doden of te vangen
Art 3.1 lid 2 Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen	Art 3.5 lid 4 Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen	Art 3.10 lid 1b Het is verboden de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren opzettelijk te beschadigen of te vernielen
Art 3.1 lid 3 Het is verboden eieren te rapen en deze onder zich te hebben	Art 3.5 lid 3 Het is verboden eieren van dieren in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen	Niet van toepassing
Art 3.1 lid 4 en lid 5 Het is verboden vogels opzettelijk te storen, tenzij de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort	Art 3.5 lid 2 Het is verboden dieren opzettelijk te verstoren	Niet van toepassing
Niet van toepassing	Art 3.5 lid 5 Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen	Art 3.10 lid 1c Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen

Figuur 1. Overzicht verbodsbepalingen Wet Natuurbescherming (bron: brochure 'Soortenbescherming bij ruimtelijke ingrepen', versie 1.3. Ministerie van EZ, december 2016).

Om af te mogen wijken van de verbodsbepalingen (en deze toch te mogen overtreden) via een ontheffing of een vrijstelling moet aan drie criteria worden voldaan:

1. er is geen andere bevredigende oplossing voor de handeling (=alternatievenafweging);
2. de afwijking is gebaseerd op een in de wet genoemd belang (b.v. openbare veiligheid of volksgezondheid);
3. de ingreep of handeling mag geen afbreuk doen aan en/of verslechtering betekenen voor de staat van instandhouding van de soort.

Als aan (alle) drie deze vereisten voldaan is, kan een ontheffing worden verleend. Voor een aantal handelingen zijn bovendien vrijstellingen mogelijk in de vorm van een provinciale verordening of een (goedgekeurde) gedragscode.

Voorgaand figuur geeft een overzicht van de verbodsbepalingen per beschermingsregime. De verbodsbepalingen voor de groep van overige, 'nationale' soorten zijn geïnspireerd op de Habitatrichtlijn en op een aantal punten versoepeld. Zo is het opzettelijk verstoren van beschermde soorten (en hun verblijfplaatsen) uit deze groep van overige soorten niet langer verboden. Wel is het nog steeds verboden om vaste verblijfplaatsen van dieren onder dit beschermingsregime opzettelijk te beschadigen of te vernielen.

Voor vogels geldt dat verstoren niet verboden is als de verstoring maar niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de soort (*artikel 3.1, lid 4 en lid 5*). Het beschadigen van in gebruik zijnde vogelnesten tijdens het broedseizoen blijft verboden, maar het verstoren dus niet meer, tenzij er sprake is van een wezenlijke invloed op de staat van instandhouding van de specifieke soort(en). Het is aan de initiatiefnemer om zich op de hoogte te (laten) stellen, en waar nodig aan te tonen, dat de op zich verstorende activiteit geen bedreiging vormt voor de staat van instandhouding van de betreffende vogelsoort.

Tot slot geldt het opzettelijk doden of vangen en het verbod om vaste verblijfplaatsen of rustplaatsen opzettelijk te vernielen of beschadigen, niet voor bosmuis, huisspitsmuis of veldmuis in of op gebouwen of de daarbij behorende erven of roerende zaken (*artikel 3.10 lid 3*). Zie kader – Opzettelijkheid.

Kader - Opzettelijkheid

In de Wet natuurbescherming is bij meer verbodsbepalingen dan onder de Flora en faunawet het opzetvereiste toegevoegd, in lijn met de artikelen van de Habitatrichtlijn en Vogelrichtlijn. In de Flora en faunawet was alleen sprake van het opzetvereiste bij verontrusting (artikel 10). Hierdoor was de Flora en faunawet strenger dan de verbodsbepalingen van de Habitatrichtlijn. Niet-opzettelijke handelingen waarbij de verbodsbepalingen overtreden worden, zijn nu niet langer verboden. Daar is van belang dat het Europees Hof van Justitie in zijn jurisprudentie heeft bepaald dat onder opzet ook voorwaardelijke opzet moet worden begrepen: *“Daarvan is sprake als iemand een handeling verricht en daarbij bewust de aanmerkelijke kans aanvaardt dat zijn gedragingen schadelijke gevolgen hebben voor een dier of plant....”*.

Andere bevredigende oplossing(en)

De initiatiefnemer moet aantonen en beargumenteren dat er geen andere bevredigende oplossingen zijn waardoor overtreding van de verbodsbepaling(en) kan worden voorkomen, bijvoorbeeld door planaanpassing of het aanpassen van de uitvoeringsperiode. Het is aan het bevoegd gezag (doorgaans dus de provincie) om de alternatieve oplossingen te beoordelen en hierover te besluiten. De onderbouwing moet gebaseerd zijn op objectieve en controleerbare gegevens.

Belangen

Voor de soorten die beschermd zijn onder de Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn kan alleen ontheffing of vrijstelling worden verleend op grond van de in deze richtlijnen genoemde belangen. Voor de groep van overige, nationaal beschermde soorten wordt uitgegaan van de in de Habitatrichtlijn genoemde belangen, plus een aantal aanvullende belangen. In het Kader - Wettelijk Belang wordt een overzicht gegeven van deze belangen.

Staat van instandhouding van de soort

Tot slot moeten de effecten van de voorgenomen handeling(en) worden beoordeeld aan de staat van instandhouding (Svl) van de soort. Zie ook kader – Staat van instandhouding. De Svl varieert per soort en per handeling, en is niet vastgelegd in de wet. Een handeling op een zeldzame beschermde soort zal eerder leiden tot een negatief effect op de Svl dan bij een algemene soort. Belangrijk is ook de trend (aantalsontwikkeling) en de ruimtelijke verspreiding van de soort. Bij de beoordeling moet rekening worden gehouden met cumulatieve (versterkende) effecten, bijvoorbeeld door andere handelingen of ontwikkelingen in de omgeving en met reeds verleende ontheffingen voor dezelfde populaties van deze soort(en). Bij de beoordeling mogen compenserende en mitigerende (verzachtende) maatregelen worden betrokken. Het ecologische toetsingscriterium verschilt per beschermingsregime. Om te beoordelen of aan deze criteria wordt voldaan, moet inzicht worden gegeven in:

1. De Svl (van de populatie) van de soort (in zijn natuurlijke verspreidingsgebied).
2. Het effect van de handeling of ontwikkeling op de soort.

Kader - Staat van instandhouding

- **Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn:** “De maatregelen leiden niet tot verslechtering van de staat van instandhouding van de betreffende soort”.
- **Beschermingsregime soort Habitatrichtlijn:** “Er wordt geen afbreuk gedaan aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan”.
- **Beschermingsregime Overige soorten:** “Er wordt geen afbreuk gedaan aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan”.

Voorkomen van overtreding verbodsbepalingen

In sommige situaties kunnen maatregelen worden getroffen waardoor negatieve effecten en overtreding van de verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming kunnen worden voorkomen. Bijvoorbeeld door de kap van bomen met broedende vogels uit te stellen tot na de broedtijd. Al kan de boom ook een nest bevatten van een vogelsoort waarbij het nest jaarrond beschermd is, waardoor overtreding niet kan worden voorkomen. Het plannen van werkzaamheden buiten de kwetsbare periode(n) van beschermde soorten is een veel toegepaste maatregel. Andere mogelijkheden om overtreding te voorkomen zijn wellicht het aanpassen van de werkvolgorde, gebruik te maken van andere apparatuur of de werkzaamheden te faseren in ruimte en tijd (zoals in het voorbeeld).

Vrijstellingen

Onder de Wet natuurbescherming is niet altijd een ontheffing nodig bij handelingen die leiden tot overtreding van de verbodsbepalingen in de wet. Dit zijn bijvoorbeeld de provinciale vrijstellingen en de gedragscodes. Ook kan er sprake zijn van een vrijstelling als de handeling is opgenomen in een beheerplan voor een Natura 2000-gebied of programma in het kader van een programmatische aanpak. Tot slot kan het Rijk voor handelingen en activiteiten waarvoor zij bevoegd gezag is een vrijstelling geven in de vorm van een Ministeriële Regeling. Vrijstellingen kunnen alleen gelden voor de verbodsbepalingen en de voorwaarden zoals genoemd bij de verschillende beschermingsregimes.

Provinciale verordening

Provinciale Staten kunnen vrijstelling van de verbodsbepalingen verlenen. Zo zijn met een provinciale verordening een aantal vooral algemeen voorkomende en beschermde zoogdieren als egel en rosse woelmuis vrijgesteld van de ontheffingsplicht. Door deze mogelijkheid ontstaan echter wel verschillen in de bescherming van soorten tussen de verschillende provincies.

Kader - Wettelijk Belang

Voor vogels beschermd onder de Vogelrichtlijn kan ontheffing of vrijstelling worden verleend op grond van de volgende belangen:

- in het belang van de volksgezondheid of de openbare veiligheid;
- in het belang van de veiligheid van het luchtverkeer;
- ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen, vee, bossen, visserij of wateren;
- ter bescherming van flora en fauna;
- voor onderzoek en onderwijs, het uitzetten of herinvoeren van soorten, of voor de daarmee samenhangende teelt;
- om het vangen, onder zich hebben of elke andere wijze van verstandig gebruik van bepaalde vogels in kleine hoeveelheden selectief en onder strikt gecontroleerde omstandigheden toe te staan.

Voor soorten beschermd onder de Habitatrichtlijn, het Verdrag van Bern of het Verdrag van Bonn kan ontheffing of vrijstelling worden verleend op grond van de volgende belangen:

- in het belang van de bescherming van wilde flora of fauna, of in het belang van de instandhouding van de natuurlijke habitats;
- ter voorkoming van ernstige schade aan met name de gewassen, veehouderijen, bossen, visgronden, wateren of andere vormen eigendom;
- in het belang van volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijk gunstige effecten;
- voor onderzoek en onderwijs, repopulatie of herintroductie van deze soorten, of voor de daartoe benodigde kweek, met inbegrip van kunstmatige vermeerdering van planten, of
- om onder strikt gecontroleerde omstandigheden mogelijk te maken op selectieve wijze en binnen bepaalde grenzen een beperkt, bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde dieren van de aangewezen soort te vangen, onder zich te hebben, onderscheidenlijk een beperkt bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal planten van de aangewezen soort te plukken of onder zich te hebben.

Voor andere 'nationaal' beschermde soorten kan ontheffing of vrijstelling worden verleend op grond van de volgende belangen:

- de belangen die gelden voor soorten van de Habitatrichtlijn zoals hierboven genoemd;
- in het kader van de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het daarop volgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied;
- ter voorkoming van schade en overlast, met inbegrip van schade aan sportvelden, schietterreinen, industrieterreinen, kazernes of begraafplaatsen;
- ter beperking van de omvang van de populatie van dieren, in verband met door deze dieren ter plaatse en in het omringende gebied veelvuldig veroorzaakte schade of in verband met de maximale draagkracht van het gebied waarin de dieren zich bevinden;
- ter voorkoming of bestrijding van onnodig lijden van zieke of gebrekkige dieren;
- in het kader van bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of bosbouw;
- in het kader van bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer;
- in het kader van bestendig beheer of onderhoud van landschappelijke kwaliteiten van een bepaald gebied;
- in het algemeen belang van de betreffende soort.

Eelerwoude

www.eelerwoude.nl